

reportáž

ZVÍŘATA NA

Neodstraní zhoubný nádor, nezbaví kašle, ale pomohou v léčbě trochu jinak. Zvířata se stále častěji stávají pomocníky při uzdravování lidí: jejich tělesné schránky i psychiky. **Svou klientelu mají už nejen psi, koně a kočky, ale také papoušci, morčata nebo ovce.** Dobrými terapeuty jsou i rybičky a šneci.

text: Michaela Jindruchová
foto: Alexandr Malachovský /
/ CNC / Profimedia.cz

PŘEDPIS

Výsledky hipoterapie i canisterapie – léčebně psychosociálního a fyziorehabilitačního působení na potřebného člověka – jsou neoddiskutovatelné. Je vědecky prokázáno, že terapie

přítomností zvířat zlepšuje fyzickou i psychickou kondici člověka. Aby ono konání bylo skutečně pomocí, musí jej provádět školený odborník. Nelze vzít křečka a vyrazit s ním do domova pro seniory s pocitem, že to je ono pozitivum. „V tomto ohledu je laickost nešvar, jímž lidé mohou napáchat více škod než užtku,“ míní Andrea Tvrďá, zooterapeutka z liberecké organizace ELVA HELP z. s.

Školené zvíře i školený odborník

Zooterapie je propracovaná metoda ucelené rehabilitace, při níž se využívá přítomnosti speciálně vedených zvířat. Prvotně byla vyvinuta pro oblast sociálních služeb, dnes se s ní hojně setkáváme ve zdravotnictví i školství.

„Nejrozšířenější je aktivace se zvířetem. To znamená, že si člověk se psem hraje, mazlí se s ním či u zvířete odpočívá, to je prvotní. Druhotné je, že si dotyčný o těchto prožitcích může povídat s dalšími klienty,“ naznačuje Andrea Tvrďá. Zde může psa doprovázet i člověk bez speciálního vzdělání, každopádně by měl být proškolen a veden v některé z organizací, mající dobrovolnické centrum. Nesmí ale nahlížet do dokumentace klientů a v konkrétním zařízení ho doprovází klíčový pracovník, který samu aktivaci vede.

„Skutečný zooterapeut je absolvent vysoké školy a absolvent akreditovaného kurzu zooterapie. Má patřičné vzdělání v humanitním oboru, nejlépe sociálních studiích či speciální pedagogice. Ví, jak s klienty jednat, jak vést jejich dokumentaci, stanovit plán te-

rapie, jaké volit metody a techniky, ale také jak chránit zvíře, aby se cítilo při práci dobře. Zooterapeut může pracovat samostatně,“ vysvětluje odbornice.

Sama chová kromě canisterapeutických psů i zooterapeutický unikát – holuba Supřka, z něhož se stal domácí mazlíček a zamilovali si ho i klienti. Za nimi dochází na terapie vybaven plenami, kšírky a vodítkem. „Vylíhl se ve voliře, ale rodiče o něj nejevili zájem, tak jsme ho ‚odkojili‘. Žije s námi v bytě. Miluje lidi, nebojí se psů, vysavače, auta, je psychicky odolný... Těch vlastností šestým rokem využíváme při práci s klienty. Plus je i fakt, že řeč těla holubů je podobná té lidské,“ naznačuje Tvrďá.

Papoušek zdravotník alias... ornitoterapie

Vhodnost ptáků pro zooterapii dokazují i devítiletá ara arauna Klára a sedmiletá ara zelenokřídla Bára. Klára byla zřejmě prvním ptákem v České republice – a asi i v Evropě –, který se osvědčil coby odborný zooterapeut (druhý zooterapeut při skupinové terapii).

„Klárka byla ručně dokrmený půlroční papoušek, proto byla od počátku vstřícná kontaktní s člověkem,“ říká Romana Bočková, ředitelka Asociace Zooterapie, Aktivit a Terapie o. p. s., která provozuje a učí různé formy zooterapie. Kurzy jsou zakončeny zkouškami a získáním certifikátu. „Na něm je psáno, kdo a s jakým zvířetem ho získal,“ upozorňuje na fakt, že certifikát se vystavuje týmu: tedy člověku a konkrétnímu zvířeti.

Ornitoterapeutů je u nás málo. Přítomní ptáci se v prak-

tické terapii skvěle osvědčili. „Papoušek je podle mne ze všech zvířat nejcitlivější, nejnímavější a náklonnost k člověku dokáže projevat intenzivně. Navíc se rád fixuje na lidskou společnost – asociující mu vlastní hejno. Dalo by se říci, že papoušci mají vrozené povahové rysy a vlastnosti podobné lidským. Umějí mít rádi, být věrní, žálit, dožadovat se pozornosti, radovat se, urazit se,“ konstatuje Romana Bočková. Papoušci jsou přirozenými neškodnými „antidepresivy“ a dobrými komunikátory. Ideální pro zlepšení duševní rovnováhy člověka a zmírnění negativních emotivních pochodů! „Mluvicí papoušek navíc dokáže u problémově hovořících osob evokovat opakování slov,“ připomíná Bočková s tím, že Klára s Bárou za klienty docházejí až dvakrát týdně: „I když se to nezdá a opeřence práce baví, zároveň je vysiluje.“ Musejí hodně odpočívat a nemají je ani odměna: oříšky. Jak se „líhne“ opeřený zooterapeut? „Zásadní je vrozená povaha a osobní vztah k lidem. Chce-li někdo takového cíleně vychovat, doporučuji odmala ho ručně dokrmit, čímž si pták k člověku vybuduje intenzivnější vztah a důvěru. Nesmí být levavý, a důležitý je i trénink formou hry, která ho baví. Určitě je ideální absolvovat speciální výcvik,“ uzavírá Romana Bočková.

Když dá retrívr pomocnou „tlapu“

Třidvacetiletý Lukáš měl být lednově novorozeně. Rodině Padevětových ho ale „přinesl Mikuláš“. Ve čtyřech týdnech

VLÍDNÁ PRO OBĚ STRANY. K tomuto druhu „lечения“ ducha i těla se hodí až podivuhodně moc zvířat. A to i ta, která by člověk pro tuto disciplínu vůbec nehádal!

mu lékaři diagnostikovali krvácení do mozku následkem *coxsackie encephalitis*. Verdikt? Zůstane na úrovni batolete. Rodině se změnil život. Máma Zuzana se nakonec začala věnovat canisterapii.

„Lukáše jsme vozili do integrované školky, kam docházel psí terapeut. Měl k malému úžasný vztah a já se pět let rozhodovala, jestli psa pořídíme,“ vzpomíná Zuzana Padevětová.

co ji přivezli, léčila duši Zuzany a pozitivní vliv měla i na psychické a smyslové vnímání Lukáše. Kessi byla tak úžasná, že se s ní Lukášova máma hlásila do akreditovaného rekvalifikačního kurzu: canisinstruktor pro oblast osobního rozvoje. „Po půlroce jsme složily zkoušku. Obě úspěšně a já se stala canisinstruktkou,“ vzpomíná.

Dnes pracuje Zuzana se dvě-

let věnuje canisterapii. Jednou týdně dochází do Lukášovy školy a stacionáře. „Naše škola se stará o děti a žáky s těžkým až hlubokým mentálním postižením a více vadami. Malé děti si s pejsky spíš hrají, pozorují je, zvykají si na ně. Ti, co chodí, za nimi běhají, házejí jim pamlsky. U žáků s těžším postižením canisterapie probíhá individuálně, s pejsky polohují. Všemi smysly vnímají jejich

po letech deformována, v křeči, se tak uvolní. Stává se, že dítěti je poloha tak příjemná, že na psovi usne,“ vysvětluje Věra Růžičková, zástupkyně ředitele MŠ a ZŠ speciální Diakonie ČCE Praha 5.

V canisterapii je nutné přizpůsobení se okolnostem a cíli klientů. Dle toho přicházejí i výsledky. Dva jsou okamžité: radost a úsměv.

„Potřebuje klient uvolnit

intenzivní terapie, přesně – psím olizováním. Má-li jít o polohování, pak se výsledek dostaví za týž čas, kdy se postiženému prohřejí svaly, a následná rehabilitace ho méně bolí. Efekt přetrvá několik hodin," přibližuje canisterapeutka Vladimíra Kasalová. Pokud je cílem rozvoj řeči a pes působí jako motivátor, jde o systematictější práci. Výsledky může přinést až po roce intenzivní, pravidelné terapie. K tomu dodává Andrea Tvrďá: „Existují americké výzkumy, dokazující pozitivní vliv psa na člověka, ty studuji, ale zejména čerpám z každodenní praxe se šesti psy. S nimi se pohybuji u klientů: kojenci počínaje, seniory konče. Specializujeme se na děti s autismem.“ Zvláštní forma terapie se psem je pro psychosociální rozvoj autistů blahodárná.

ELVA HELP pracuje na projektu s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy Praha, katedrou sociální práce, kde od roku 2016 vzdělává studenty v předmětu zooterapie pro sociální pracovníky.

Kam pes nemůže, nastrčí kočku!

Zdá se to být novinka, ale není. I terapie za pomoci koček je známá delší dobu, jen dostala později pojmenování: felinoterapie. K nám felinoterapie jako odborný termín pronikla v roce 1997, kdy se v této sféře začalo pracovat organizovaně.

Klienti, často z řad seniorů, kočky preferují, protože jsou jemné, klidné, mile vrní a pohodlně se „složí do klína“. Profesionální terapeut pracující s touto domestikovanou šelmou se však hledá těžko. Tato kategorie zooterapie je poměrně náročná, práce s kočkami je složitější než se psy. Jednou z mála, která to s kočkami umí, je Helena Růckerová. Kromě dvou kočičích terapeutů – čtrnáctiletého Maxima a jedenáctiletého Everesta – se v Hradci Králové stará o dalších sedm koček. Navštěvuje

☑ Zooterapie je vítána především dětmi a seniory. A nemusejí mít nutně handicap pohybový, mohou být jen smutní, opuštění, vystrašení nebo prožívat nevlídné životní období.

domovy pro seniory, stacionáře, speciální školy, připravuje výchovný program, s nímž má úspěchy.

„Opakuji, není to léčba kočkou, jak si hodně lidí myslí. Kočka není lék! Je pomocník k navození dobrého pocitu, zlepšení nálady," vysvětluje Helena Růckerová. Najít pro tuto terapii vhodnou kočku je mnohem složitější než vyhledávání psů. Už pro její typické povahové rysy: svobodomyslnost a tulácké sklony.

V první řadě musí být zvíře v dokonalé kondici, zdravé, očkované a testované na dědičné choroby. „Důležitá je i údržba srsti. Kočka určená pro tuto službu musí být čistá. Musí si od kotěte zvykat na koupání, česání, stříhání drápků. Nesmí jí vadit, že je manipulována člověkem a cestuje," míní Helena a popisuje felinoterapeutický den: „Zkušený kocour pozná, že jdeme pracovat, protože dostane kšíry. Pokud navštěvujeme seniory, dáme většinou klientovi kocoura na klín. Teď pokud se s ním chce při našem povídání mazlit. Při hlazení se motivují ruce, prohřívají se a zlepšuje se i jemná motorika. V místnosti je této terapii účastna i sociální pracovnice či fyzioterapeut.“

Hraní s kocourem trvá maximálně půldruhé hodiny. Víc by pro něj znamenalo stres a únavu. „Pro kočky je návštěva klienta jednou za týden ažaž. My jezdíme méně, kluci jsou přece jen ve věku, kdy jim regenerace trvá déle. A neobejde se ani bez pochvaly," dodává Růckerová s tím, že se snaží zdokonalovat. „Pokouším se spolupracovat i s jinými zooterapeuty. Jezdíme se psy i králíky společně a snažíme se, aby to lidem přineslo co nejvíce.“

I kočka musí složit zkoušky, na něž ji lze jako jednoletou přihlásit, každé tři roky musí felinoterapeutický tým – ona a její majitel – certifikát obnovovat. „Člověk vyzkouší, co jeho zvíře zvládne. Je podrobeno testům, manipuluje s ním cizí člověk, zkoušejí se na něm zvuky, pachy... Kočka se nesmí bát ani holicího strojků či invalidního vozíku. Test je sestaven z běžných věcí, které ji mohou potkat při

výkonu služby, což je i pro zařízení, kam docházíme, jistota, že nikoho nezraní, pokud náhle spadne hůl na zem, rozsypon se přibory," dodává Helena Růckerová.

Hřiva je mocný čaroděj

Známé motto, ale z nejasného zdroje, „Koně nám propůjčují křídla, která postrádáme..." jasně vystihuje náplň hipoterapie. To potvrzuje šestatřicetiletá Zuzana Kazdová, která chová koně na statku poblíž Jihlavy dvacet let, provozuje koňskou záchytku (jedinou v ČR) a sedm let se zabývá hipoterapií. „Prvním impulzem bylo setkání s autistickým chlapčkem, jenž na koně úžasně reagoval a začal na něm i mluvit, běžně jen mlčel. Měl úplně nakažlivou radost," říká terapeutka a současně i fotografka. Brzy nato se svým svěřencem složila zkoušky u České hiporehabilitační společnosti. „Kůň je citlivé zvíře. Pod dítětem či

INZERCE

Odborník radí

Lucie Bedrníčková, jednatelka ČEZ Solární, odpovídá na nejčastější dotazy zákazníků

Plánujeme stavbu rodinného domu a chceme být co nejvíce soběstační. Počítáme proto se solárními panely na střechu. Jak bychom měli dům ideálně orientovat a jakou by měl mít střechu, aby nám panely dodávaly maximum energie?

Mám pro vás dobrou zprávu. Fotovoltaické panely je možné za určitých podmínek

umístit na každý rodinný dům. Záleží přitom na způsobu montáže. Panely lze namontovat na všechny tvary a typy střech. Mohou být jak šikmé, tak rovné, je třeba myslet jen na dostatečnou nosnost. Pro instalaci fotovoltaických elektráren jsou vhodné střechy namířené na jih, případně na západ nebo na východ. Vyšší účinnosti panelů je možné dále pomoci jejich při-

zvednutím, to ale ubírá řešení na estetice.

Každá střecha je samozřejmě trochu jiná a my se jí přizpůsobíme tak, aby byla instalace co nejefektivnější. Díky našim zkušenostem jsme připraveni na všechno. Nejvíce poptávek je samozřejmě na klasické domy, lidé mají ale také zájem o panely třeba na karavanu nebo na hausbót. Instalovali jsme ale už i panely do panelákové lodžie.

**POHLADIT
A PODRBAT
ZA UŠIMA.**

S kočkou a koťaty je člověk zvyklý se mazlit, s kozou se to mnohý zjevně teprve učí...

handicapovaným se chová jinak než běžně. Vycítí situaci a je ohleduplný. Musí to být ale vyrovnaný jedinec, po všech stránkách zdravý, odolný, dobře připravený. Jen takový může předávat pozitivní energii a dobře působit na lidskou psychiku."

První zmínky o hipoterapii pocházejí z šedesátých let minulého století, k nám se dostala o dvacet let později. Hiporehabilitace skvěle funguje při pohybových či neurologických potížích, ale charakterové vlastnosti koně pomáhají lidem i při psychiatrických onemoc-

něních. Kontakt s ním je vhodný při hyperaktivitě, poruchách učení... „Hipoterapii doporučují fyzioterapeuti při špatné koordinaci pohybu, svalové dysbalanci, bolestech zad, vhodná je pro vozíčkáře, osoby po mozkové obrně... Vždy je nutné vše konzultovat s lékařem," varuje Zuzana Kazdová.

Své zachráněné koně v roli terapeutů si nemůže vychválit. „V rámci občanského sdružení provozujeme Koňskou záchytku pro koně týrané a zanedbané. Ti jsou vděční a jsou sami úžasnými terapeuti pro lidi s podobným osu-

dem: pro lidi zneužívané a týrané, například při domácím násilí. Tito koně nemají licenci, terapie probíhá „ze země," dodává Zuzana Kazdová.

Zooterapie se vyvíjí dál. Dnes už mají lidskou klientelu i delfíni, králíci, ovce či kozy. „Zařadit do zooterapie i lamy, kozy nebo ovce je smysluplné. Lidé se o ně mohou starat, ošetřovat je, chodit s nimi ven. Tomu, kdo se špatně hýbe, může zvíře pomoci koordinovat pohyb v terénu. Jednoduše se o něj opře a zároveň tím cvičí vlastní reakce – musí ohleduplně vnímat jeho po-

třeby. Lidem kontakt se zvířaty přináší emoční prožitek, rozvíjí jemnou i hrubou motoriku, podporuje zlepšení pohybových i neurologických potíží," shrnuje ještě Romana Bočková.

Ať se v zooterapii jedná o kterýkoli druh zvířete, vždy musí být tento „léčitel" speciálně vedený, klidný, ovladatelný, zdravý, v kondici a práce s člověkem ho musí bavit. Otrávené zvíře klienta nepodpoří. To nadšené je však trpělivější než přítel, hřejivější než krbová kamna a zdravější než antidepresivum.

INZERCE

ROYAL BEAUTY & SPA, S. R. O. | WWW.RBSPA.CZ | PRAHA | UHERSKÉ HRADIŠTĚ | KARVI

PŘEKVAPTE ŽENU NEVŠEDNÍM DÁRKEM

NECHTE JI HÝČKAT

V PŘÍJEMNÉM A ÚTULNÉM PROSTŘEDÍ
SALONU RBSPA A DOPŘEJTE JÍ

BEAUTY DEN JEN PRO SEBE!

SLEVA 20% S KÓDEM: RBSPA

